

RAFIKI

Världen är full av nya kompisar!

TEMAHÄFTE BARNKONVENTIONEN

Barns rätt
till hem, mat
och kläder
Artikel 26

"Här bor jag!"

Maria Elena är 14 år och bor tillsammans med sin pappa och sina nio syskon i en liten by strax utanför staden Cobán i Guatemala.

Husen i byn är byggda på de branta bergssidorna. Det ser nästan ut som om de skulle störta ned i den djupa ravinen. Dalen är grön och palmerna vajar. Hammarslag ekar och en radio spelar hög musik. Hal röd lera täcker stigen som leder ner från toppen. Halvvägs ner ligger Maria Elenas hus.

– Här bor jag! säger hon leende.

Huset är mycket enkelt. Det har jordgolv, plåttak och väggar av grova plankor. Som tur är har landet ett varmt klimat så hon slipper att frysa, men under regnperioden forsar leran

ner för branten och över den lilla gårdsplanen.

I huset finns el. Vatten hämtar familjen i en brunn som ligger några kilometer bort. Köket finns i en egen liten byggnad. Att ha ett eget kök är viktigt här. Även om Maria Elenas storasyskon med familjer bor tätt intill har varje familj sitt eget kök.

– Hejdå, nu ska jag till skolan, säger Maria Elena. Så försvinner hon nedför det branta berget, bort mot skolan som ligger på andra sidan dalen. ●

Gör en ask

Till dina fina små grejor, suddgummin och presenter kan du göra en ask. Rafiki visar hur på sidan 7.

Lika eller olika?

Warda vet hur det är att inte se ut som alla andra. Hon berättar om det på sidan 4.

Vinn en "boll"!

Tävla på sidan 8.

Amelie i Benin

I ett lågt hus i staden Parakou bor Amelie. Huset ligger i en rad med flera hus som sitter ihop. Husen är av tegel. På gården framför huset finns ett plåttak. Under det lagar familjen sin mat.

Amelie har inte långt till skolan och hon går i sjunde klass nu. Här i Benin ska man gå i skolan i tolv år men många slutar efter nian. Där Amelies kusiner bor finns det ingen skola efter sexan, så där kan de flesta barn inte fortsätta längre. Men kusinerna har flyttat hem till Amelie som helt enkelt fått fler syskon. De ska bo där i flera år och åker kanske hem på något lov. I Amelies hus är de många och det finns alltid någon att prata med!

Isac i Kenya

Isac är sex år och ska börja skolan. Hans familj är nomader som flyttar dit där det finns bete för familjens kameler. Om de flyttar snart kanske han inte kan börja skolan, för det finns inte alltid skola där familjen bor.

Mammorna bygger husen av tyg. Längst upp på taken lägger de sisal, ett slags växtfibrer, som står emot vatten. Huset är stort som en husvagn och har två rum, kök och sovrum. Sängarna är gjorda av skinn som spänts ut på ställningar, som på en studsatta.

I köket eldar familjen med ved och det blir rökigt på insidan av taket. Det håller borta flugor och mygg – jättebra! Röken gör också taket tätt så att värmen och regnet inte tränger in så fort.

Kama i Kambodja

– Att ha någonstans att bo är en av barns rättigheter, säger Kama som går i femman. Kamas by ligger på landet i Kambodja. Det blå huset är byggt på pelare. När man går uppför trappan kommer man till två rum där familjen sover och har sina saker. Under huset finns ett stort bord av bambu och där är det skugga. Där äter familjen och Kama gör ofta sina läxor där.

– Jag lagar mat när jag kommer från skolan. Min favoritmat är friterad fisk, säger Kama.

– När jag har gått med mat till farfar och farmor brukar jag spela stenleken traces med mina vänner.

Barnkonventionen

Artikel 26:

Varje barn har rätt till social trygghet = rätt till ett hem, mat och kläder

I Barnkonventionen står att varje land ska se till att alla barn har social trygghet. Barn har rätt till mat, kläder och bostad. Oftast ordnar barnen och deras familjer detta själva. Men det ska finnas en social försäkring. Det betyder att om familjerna saknar egna möjligheter så ska samhället hjälpa till.

Social trygghet är svårt att beskriva. Men att ha ett hem är en viktig del. Om barn inte har ett hem är det en viktig bit som saknas.

Alla barn har rätt till kläder.

Kläder är nästan som ett hem. Man ska trivas i dem och de ska värma och skydda. Kläder kan vara som en prydning. Ibland är kläder mode. Då vill många vara likadant klädda – eller klä sig på sitt eget vis.

Alla barn har rätt till mat.

Mat ska det finnas i hemmet. Bra mat som man växer av. Men många barn får inte mat så det räcker hemma. Då är länderna skyldiga att se till att barnen får mer mat.

Alla barn har rätt till ett hem.

Ett hem kan vara en lägenhet, stenhus, trähus eller ett hus gjort av lera, gräs eller vass som i många varma länder. Ett hem ska man må bra i! Inte frysa i och helst känna sig välkommen i. Hemmet ska skydda barnet från farligheter, dåligt väder och ge barnet lugn och ro.

Fundera på:

- 1 Vem skulle du vilja hälsa på? Maria Elena, Amelie, Kama eller Isac?
- 2 Vad är det som gör ett hem till ett hem?

Warda i Tanzania

"Jag vet att jag inte ser ut som alla andra"

Warda är en tjej på tolv år. Hon bor i Bagamoyo, en stad i Tanzania i östra Afrika, precis vid Indiska Oceanen. Här är det varmt, grönt och väldigt vackert.

Warda

Ålder: 12 år
Bor i: Bagamoyo, Tanzania
Familj: mamma, pappa, en storebror och en lillasyster

(På bilden ser du Warda och hennes mamma Secuzani.)

När Warda föddes blev hennes mamma förvånad. Warda var inte brun i hyn som sina föräldrar och sin storebror, utan alldeles vit. Wardas föräldrar förstod snart att de hade fått en flicka med albinism. Det betyder att huden saknar pigment och inte kan bli brun.

Albinism finns överallt, men att leva med albinism i Afrika kan vara extra svårt. Här är solen stark. Hud som saknar pigment är också extra känslig. Därför måste Warda klä sig i täckande kläder, smörja in sig med skolskyddskräm och ofta bära solglasögon.

De flesta som har albinism har också problem med synen och är extra känsliga för starkt solljus. I skolan sitter Warda längst fram för att se

Lillasyster Awa är tre år och har också albinism.

Warda vill fortsätta gå i skolan och lära sig mer så hon kan få ett bra jobb när hon blir stor.

vad läraren skriver på tavlan.

Som liten tänkte Warda aldrig på att det var något annorlunda med henne.

– Det var inte förrän jag började skolan och fick kompisar som jag kände att jag inte ser ut som alla andra. Idag gör det mig ingenting. Jag vet att jag är lika mycket värd ändå. Men det är jobbigt att alltid behöva smörja in sig och ha solglasögon, säger Warda som trivs i skolan och som allra bäst tycker om naturkunskap och matte.

När vi frågar Warda vad hon själv tycker att hon är bra på svarar hon;

– Jag är bra på att skriva berättelser. Helst skriver jag historier om olika djur, säger Warda som både har ett gott självförtroende och ett härligt, smittande leende.

I Tanzania har en del människor trott att det varit ett straff från gud om någon blivit sjuk, fötts med albinism eller med något funktionshinder. Andra trodde till och med att man kunde bli frisk från sjukdomar om man åt kroppsdelar från personer med albinism. Så tror inte många idag men **många som har albinism är fortfarande rädda för att bli utsatta för miss-handel eller mobbing.**

Warda och hennes mamma hjälps åt att diska utanför huset.

Wardas föräldrar var alltid extra rädda om Warda när hon var mindre. De lämnade henne aldrig ensam bland personer som familjen inte kände väldigt väl. Det kan fortfarande hända att barn med albinism råkar illa ut, och det ville de inte skulle hända Warda.

– Kanske finns det fortfarande människor som är elaka och gör elaka saker, säger Wardas mamma Secuzani som gjort allt hon kunnat för att Warda ska känna sig trygg. Hon verkar ha lyckats för **Warda är en både lugn, trygg och glad tjej som har många kompisar** och trivs med livet och skolan. ●

Text och foto: Monica Samuelsson

Fundera på:

Warda har en familj, ett hem, mat, kläder och hon går i skolan. Hon känner sig trygg. Vad tror du är viktigast för att man ska känna sig trygg?

Hur vill du bo?

Vad är det viktigaste att ha i ett hem, tycker du? Och hur vill du bo i framtiden? Här kommer några uppgifter:

1 Ringa in fem saker du skulle vilja ha i ditt hem:

toalett   tv   vatten   eget rum
 dator   frys   kylskåp   el   spis
 balkong/altan   säng   lek- och spelrum   hängmatta
 gosedjur   trädgård   skrivbord

2 Hur ska ditt hus vara? Rita ditt drömhus här nedanför eller på ett vanligt papper.

Skicka gärna in ditt drömhus till Rafiki. Vi lägger ut teckningar på www.rafiki.se. Du har chansen att vinna en "boll" från Kambodja att trixa med. Svaret behöver vi senast 1 december. Adress: Rafiki, Box 1, 570 15 Holsbybrunn

VINN!

Pysse!

Gör din egen presentask!

Det är både lätt och roligt att göra presentaskar – och jättekul att få!

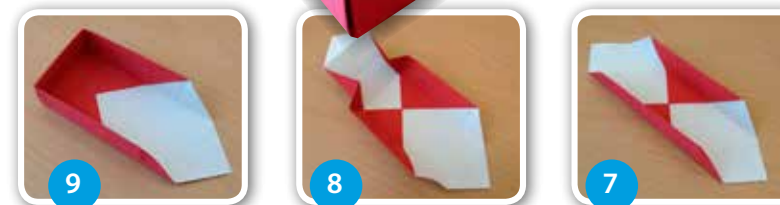
Använd ett lite tjockare papper med fint mönster. Eller varför inte dekorera asken själv med eget mönster, fjädrar, pärlor, glitterspray och paljetter. Använd din fantasi!

Börja med att klippa ut en kvadrat t ex 10 x 10 cm och gör sedan som bilderna visar.

Vill du göra ett lock till din ask så gör kvadraten lite större än bottenasken.

Använd gärna lite lim eller tejp så håller asken ihop bättre.

Lycka till!

Temahäfte Rafiki 4/2012
Barns rätt till social trygghet

Rafiki betyder kompis på språket swahili. Rafiki Arbetshäfte är ett komplement till Skoltidningen Rafiki. Materialet passar för barn i de tidigare skolåren och tar på ett enkelt sätt upp barns vardag runt om i världen, visar på likheter och lyfter barns rättigheter.

Årsprenumeration
Rafikitidning 2 nr + 2 arbetshäfte per år, pris inkl frakt och moms:
1 ex per utgåva 50 kr
30 ex per utgåva 250 kr
100 ex per utgåva 800 kr

Tidningen kommer i januari och augusti och arbetshäftet kring påsk och FN-dagen. För mer information och beställning av material, ring 0383-46 74 50 eller läs mer på www.rafiki.se. Kontakta gärna våra informatörer för skolbesök, ring 0709-37 33 06 eller 0709-37 33 08.

Erikshjälpen och IM står bakom Skolprojektet Rafiki. Samarbetsprojektet stöds av SMR/Sida.

Utgivare: Erikshjälpen och IM
E-post: rafiki@rafiki.se
www.rafiki.se

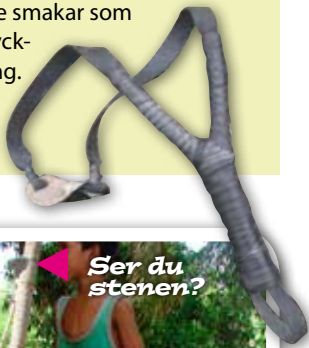
Ansv.utgivare: Bengt Swerlander
Redaktion: Camilla Sköld, Åsa Bengtsson, Andreas Hallman, Bitte Arréhn, Johanna Lindberg och Henry Hahne.

ISSN 1401-4335 *

Layout : Gilla Design
Tryck: Prinfo Bergs (svanenmärkt tryckeri)

Prick-säkert

Slangbella från Kenya. Den här leksaken finns nog över hela världen. I Kenya får barnen jaga småfåglar, till exempel duvor, med slangbella tills de är 18 år. Duvorna äts till middag. De smakar som kyckling.

◀ Ser du stenen?

Stenkul!

Soeyniat spelar stenleken traces. Hon kastar upp en sten och när den är i luften lägger hon en till sten i handen. Hon fångar upp stenen och kastar sedan upp två stenar och tar en tredje sten i handen. Hon fångar stenarna som är i luften och lägger hela tiden till en sten. Hur många klarar du? Soeyniat spelar med kompiserna Kama, som du kan läsa om på sidan 2.

Nästa Rafikitidning kommer i januari

Bananväskor

På bananplantan finns många stora blad som man renskar bort och slänger. Kvinnor i Nepal gör istället en sorts tråd av de torkade bladen, som de flätar ihop till korgar, underlägg och väskor. Varorna säljs på marknaden och familjen får lite mer pengar, samtidigt som man gör något som är bra för miljön. Smart, tycker Rafiki!

Bil av stål

Killar i Kenya bygger bilar. Har man inte bananblad kan man alltid använda ståltråd.

Bananbil

Bilen är gjord av bananblad. George, 17 år från Malawi, gör sådana och säljer för han vill gå en teknisk utbildning och behöver pengar att leva för. På bilden har vi satt upp motorhuvens så man kan se motorn!

Aldrig mer pypunka

Två bollar som barn i Kenya gjort av plastpåsar och snören. Den stora är en perfekt fotboll! Billiga att göra och man kan aldrig få "punka". Bra att kunna bestämma storlek själv!

